

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном

АМЕРИКАНСЬКА ПЕРІОДИЗАЦІЯ
ВІКОВОГО РОЗВИТКУ

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном

Стадії розвитку	Нормальна лінія розвитку	Аномальна лінія розвитку
1. Немовлячий Вік (від народження до 1 - 1,6 років)	Довіра до людей. Взаємна любов, прив'язаність, взаємне визнання батьків і дітей; задоволення потреб дитини у спілкуванні та інших життєво важливих потребах.	Недовіра до людей як результат поганого ставлення матері до дитини, ігнорування, байдужість, позбавлення любові. Занадто раннє чи раптове відлучення від грудей, емоційна ізоляція.
2. Пізній немовлячий вік (від року до 3- 4 х- років)	Самостійність, впевненість у собі. Дитина дивиться на себе як на самостійну, окрему, але ще залежну від батьків людину.	Сумніви в собі і гіпертрофоване почуття сорому. Дитина відчуває свою непристосованість, сумнівається у власних здібностях, відчуває покинутість. Недоліки в розвитку елементарних рухових навичках, наприклад ходьбі. У неї слабо розвинене мовлення, наявне сильне бажання сховати від оточуючих свою ущербність

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном (продовження)

3. Раннє дитинство (від 3-4 до 6-7 років)	Допитливість і активність. Жива уява і зацікавлене вивчення оточуючого світу, наслідування дорослих, включення в статеворольову поведінку.	Пасивність і байдужість до людей, В"ялість, відсутність ініціативи, інфантильне почуття зазисті до інших дітей, подавленість, намагання уникнути контакту, відсутність ознак статеворольової поведінки.
4. Середнє дитинство (від 6-7 до 11 років)	Працелюбність. Виражене почуття обов'язку і спрямованість на досягнення успіху. Розвиток пізнавальних і комунікативних умінь та навичок. Постановка і вирішення реальних завдань. Націленість гри і фантазії на кращі перспективи. Активне засвоєння інструментальних і предметних дій, зорієнтованість на завдання.	Почуття власної неповноцінності. Слабкорозвинені трудові навички. Уникнення складних завдань, ситуацій змагання з іншими людьми. Гостре відчуття власної неповноцінності, того, що на все життя залишиться посередністю. Відчуття "тимчасового затишшя перед бурею", або періодом статевої зрілості. Конформність, рабська поведінка. Відчуття марності зусиль при вирішенні різних завдань.

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном (продовження)

3. Раннє дитинство (від 3-4 до 6-7 років)	Допитливість і активність. Жива уява і зацікавлене вивчення оточуючого світу, наслідування дорослих, включення в статево-рольову поведінку.	Пасивність і байдужість до людей, В'ялість, відсутність ініціативи, інфантильне почуття заздрості до інших дітей, подавленість, намагання уникнути контакту, відсутність ознак статево-рольової поведінки.
4. Середнє дитинство (від 6-7 до 11 років)	Працелюбність. Виражене почуття обов'язку і спрямованість на досягнення успіху. Розвиток пізнавальних і комунікативних умінь та навичок. Постановка і вирішення реальних завдань. Націленість гри і фантазії на кращі перспективи. Активне засвоєння інструментальних і предметних дій, зорієнтованість на завдання.	Почуття власної неповноцінності. Слабкорозвинені трудові навички. Уникнення складних завдань, ситуацій змагання з іншими людьми. Гостре відчуття власної неповноцінності, того, що на все життя залишиться посередністю. Відчуття "тимчасового затишшя перед бурею", або періодом статевої зрілості. Конформність, рабська поведінка. Відчуття марності зусиль при вирішенні різних завдань.

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном (продовження)

5. Статеве дозрівання підлітковість і юність (від 11 до 20 років).	Життєве самовизначення. Розвиток часової перспективи Самовизначення у питаннях: яким бути? і ким бути?. Активний пошук себе і експериментування в різних ролях. Учіння. Чітка статева поляризація у формах міжособистісної поведінки. Становлення світогляду. Взяття на себе лідерства в групах ровесників і підкорення їм при необхідності.	Путання ролей. Зміщення і змішання часових перспектив: поява думок не лише про майбутнє і сьогодення, а й про минуле. Концентрація душевних сил на самопізнанні, сильно виражене намагання розібратися в самому собі на шкоду розвитку відносин з зовнішнім світом і людьми
6. Рання дорослість (від 20 до 40 -45 років),	Близькість до людей. Прагнення до контактів з людьми, бажання і здатність присвятити себе людям. Народження і виховання дітей. Кохання і робота. Задоволеність особистим життям.	Статеворольова фіксація. Втрата трудової активності. Змішання форм статеворольової поведінки, ролей в лідерстві. Путанина в моральних і світоглядних установах.

Стадії розвитку особистості за Е. Еріксоном (продовження)

7. Середня дорослість (від 40 - 45 до 60 років)	Творчість. Продуктивна і творча робота над собою та іншими людьми. Зріле, повноцінне і різноманітне життя. Задоволеність сімейними стосунками і почуття гордості за своїх дітей. Навчання і виховання нового покоління.	Ізоляція від людей. Уникнення людей особливо близьких, інтимних стосунків з ними. Труднощі характеру, нерозбірливі стосунки і непередбачувана поведінка. Невизнання, ізоляція, перші симптоми відхилень у психіці, душевні розлади, що виникають під впливом ніби існуючих і діючих у світі загрожуючих сил.
8. Пізня дорослість (понад 60 років)	Повнота життя. Постійні роздуми про минуле, його спокійна, зважена оцінка. Прийняття прожитого життя таким, яке воно є. Відчуття повноти і корисності прожитого життя. Здатність примиритися з неминучим. Розуміння того, що смерть не страшна.	Відчай. Відчуття того, що життя прожито даремно, що часу залишилося дуже мало, що він біжить дуже швидко. Усвідомлення беззмістовності свого існування, втрата віри в себе та інших людей. Бажання прожити життя заново, прагнення отримати від нього більше, ніж було отримано. Відчуття відсутності у світі порядку, наявності у ньому недоброго, нерозумного початку. Страх наближення смерті.